

GFR02779114
ESS

Generální finanční ředitelství
Lazarská 15/7, 117 22 Praha 1

Sekce metodiky a výkonu daní
Odbor vymáhání

Č. j.: 22536/14/7001-51300-050206

Vyřizuje: Mgr. Miroslav Kolouch
Tel.: 296 853 838
E-mail: Miroslav.Kolouch@fs.mfer.cz

Všem finančním úřadům

- vedoucí Odboru metodiky a výkonu daní
- vedoucí Oddělení daňového procesu

Specializovanému finančnímu úřadu

- vedoucí Odboru metodiky daní
- vedoucí Oddělení metodiky správy daní
- vedoucí Odboru správy platebních povinností

Odvolačímu finančnímu ředitelství

- vedoucí Odboru daní a daňového procesu
- vedoucí Oddělení daňového procesu

Elektronicky (e-mail) prostřednictvím podatelny

**Informace k základním právům a povinnostem věřitelského výboru
a zástupce věřitelů v insolvenčním řízení**

Zákon č. 182/2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“), upravuje postavení, vztahy, působnost, práva a povinnosti věřitelských orgánů v Díle čtvrtém, konkrétně pak v ust. §§ 46 až 68.

Zákon stanovuje **dva základní typy věřitelských orgánů**, a to **schůzi věřitelů** a **věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů**. Zatímco schůze věřitelů je jakýmsi nejvyšším orgánem věřitelů, další typ, tedy věřitelský výbor, je výkonným orgánem, který by měl dostatečně reprezentovat vůli věřitelů, být partnerem nejen soudu, ale, a to zejména, insolvenčnímu správci. Zda bude schůzí věřitelů (SV) zvolen věřitelský výbor (VV) nebo zástupce věřitelů (ZV), je vázáno na počet přihlášených věřitelů. Je-li jich více jak 50, volí se obligatorně

věřitelský výbor, a to v počtu tří až sedmi členů. V případě menšího počtu věřitelů záleží na rozhodnutí schůze věřitelů, zda se rozhodne zvolit VV či postačí ZV; stejně tomu je při nepatrném konkursu (§ 314, § 315 IZ). Je-li způsobem řešení úpadku nepatrný konkurs nebo oddlužení, není volba věřitelského výboru povinná (§ 56 IZ).

Účelem této informace je seznámení pracovníků orgánů finanční správy s právy a povinnostmi „výkonných“ věřitelských orgánů, tj. věřitelského výboru či zástupce věřitelů. Z praxe je totiž zcela zřejmé, že schůze věřitelů, která zvolila věřitelský orgán, se na něj zcela spoléhá a sama již žádnou aktivitu nevyvíjí. Význam SV jako výkonného věřitelského orgánu ustupuje do pozadí. Praxe a vývoj konkursního práva jednoznačně směřuje k upevnění a posílení institutu VV a ZV.

Význam účasti ve věřitelských orgánech

Každý vlastník je povinen o svůj majetek pečovat. Majetkem státu jsou i aktiva ve formě pohledávek, tj. v rámci finanční správy daňových pohledávek (§ 153 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „DŘ“). Stát musí ke svým pohledávkám přistupovat s péčí řádného hospodáře a v insolvenčním řízení vyvinout takovou aktivitu, aby jeho pohledávka byla v rámci mezí stanovených zákonem v co nejvyšší možné míře uspokojena (viz § 1 odst. 2 DŘ). Práva a povinnosti státu jako věřitele daňových pohledávek vykonávají orgány Finanční správy České republiky zřízené zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Účast věřitele – státu ve věřitelských orgánech je významná i pro ostatní věřitele. Stát je stále pokládán za významného věřitele se značnými odbornými znalostmi, které je možné zhodnotit prací ve VV. Správce daně v rámci činnosti ve VV je schopen aktivně ovlivňovat činnosti týkající se zpeněžování majetkové podstaty; má praxi při zpeněžování v dražbách, je schopen ohodnotit majetek a předejít tak častému podhodnocení majetku; dokáže insolvenčnímu správci, popř. soudu objasnit daňové procesy mající vztah k dlužníku. Svou činností je tedy schopen napomoci k zachování příp. i navýšení majetkové podstaty a zabránit mnohdy neopodstatněným výdajům na úkor majetkové podstaty. Význam má každá účast a každé jednání vedoucí k možnému posílení postavení státu jako věřitele v rámci insolvenčního řízení.

Věřitelský výbor – vznik, složení, zánik **§§ 56 až 68 IZ**

Volba věřitelského výboru

Povinným předmětem jednání **první schůze věřitelů svolané po zahájení insolvenčního řízení** je mimo jiné i volba věřitelského výboru. První schůzi věřitelů svolá insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku, přičemž určí místo a termín jejího konání a předmět jednání. Schůze musí být svolána tak, aby se konala nejpozději do 3 měsíců od rozhodnutí o úpadku [§ 136 odst. 2 písm. f) a § 137 IZ]. Před první schůzí věřitelů (i ještě před rozhodnutím o úpadku) může insolvenční soud, je-li to potřebné, jmenovat prozatímní věřitelský výbor (§ 61 IZ).

Finanční úřad, který je přihlášeným věřitelem dlužníka, má právo účastnit se schůze věřitelů. Předvolání na schůzi věřitelů (kromě první schůze, která je určována rozhodnutím o úpadku; § 139 odst. 1 IZ) nebude finančnímu úřadu doručeno zvlášť, ale jen prostřednictvím zveřejnění oznámení v insolvenčním rejstříku. **Jménem finančního úřadu vystupuje na schůzi věřitelů** ředitel (ředitelka) finančního úřadu (jako vedoucí organizační složky státu) nebo jím *pověřený zaměstnanec* působící u tohoto finančního úřadu (včetně jeho územních pracovišť). V odůvodněných případech může na schůzi věřitelů vystupovat jménem finančního úřadu na základě pověření uděleného jeho ředitelem (ředitelkou) i zaměstnanec působící u jiného finančního úřadu, Odvolacího finančního ředitelství nebo u Generálního finančního ředitelství (§ 7 IŘ, § 21a odst. 3 o.s.ř.¹). V soudním řízení, jehož průběh je regulován normami občanského soudního řádu, mohou za stát jednat pouze jeho organizační složky, přičemž jednotlivá územní pracoviště finančního úřadu toto postavení nemají (viz § 1 odst. 2 zákona č. 456/2011 Sb.). Z hlediska insolvenčního soudu je tedy nerozhodné, které konkrétní územní pracoviště finančního úřadu fakticky spravuje přihlášené daňové pohledávky, a identifikace tohoto územního pracoviště sdělená soudu či insolvenčnímu správci má význam pouze z hlediska zasilání písemností v insolvenčním řízení přímo na korespondenční adresu (do datové schránky) konkrétního územního pracoviště (viz § 46a a § 46b o.s.ř.) namísto do sídla (hlavní datové schránky) finančního úřadu.² Ředitel finančního úřadu nebo jím pověřený zaměstnanec musí před zahájením schůze prokázat svou totožnost a své oprávnění jednat jménem finančního úřadu.

O složení, tj. počtu a konkrétních členech a jejich náhradnících, věřitelského výboru se na schůzi věřitelů **hlasuje**. Platnost usnesení je vázána na prostou většinu hlasů přítomných věřitelů (nebo jejich zástupců), počítaných podle výše pohledávky (1 Kč pohledávky = 1 hlas). **Hlasovací právo** nenáleží k pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 168 IZ) a pohledávkám postaveným jim na roveň (§ 169 IZ), pohledávkám vyloučeným ze způsobu řešení úpadku (§ 170 IZ) a podřízeným pohledávkám (§ 172 IZ); k pohledávkám vázaným na odkládací podmínku náleží hlasovací právo až po splnění odkládací podmínky (viz § 51 IZ). O hlasovacím právu spojeném s dosud nezjištěnými nebo spornými pohledávkami rozhoduje insolvenční soud, avšak pouze na návrh dlužníka, insolvenčního správce nebo některého z věřitelů; návrh může být podán před konáním schůze věřitelů nebo na schůzi. Věřitelé pohledávek popřených insolvenčním správcem mohou hlasovat, pokud se na tom usnese schůze věřitelů. Nepřizná-li schůze hlasovací právo těmto věřitelům, rozhodne o něm insolvenční soud. Popření pohledávky dlužníkem nebo jiným přihlášeným věřitelem nemá na hlasovací právo věřitele popřené pohledávky vliv. Rozhodnutí insolvenčního soudu o hlasovacím právu věřitele lze zpochybnit jen postupem a za podmínek uvedených v § 52 odst. 3 IZ. *Finanční úřad může hlasovat o volbě věřitelského výboru i tehdy, je-li navržen jako jeho člen* (§ 53 IZ).

Pokud se přihlášený věřitel z nějakého důvodu nemůže či nechce schůze zúčastnit a hlasovat osobně, může hlasovat písemně podáním označeným jako „Hlasovací lístek“ s úředně ověřeným podpisem osoby oprávněné jednat jménem věřitele, jehož náležitosti stanoví § 50 IZ a vyhláška č. 311/2007 Sb.; příslušný formulář je rovněž zveřejněn na webové stránce Ministerstva spravedlnosti (www.justice.cz). Hlasovací lístek musí být insolvenčnímu soudu

¹ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

² V přihlášce pohledávky je tedy kontakt na konkrétní územní pracoviště uváděn jako korespondenční adresa, nikoliv v rámci identifikace přihlašujícího věřitele (zde se uvádí název a sídlo finančního úřadu v souladu se zákonem č. 456/2011 Sb.)

doručen nejpozději v den předcházející schůzi věřitelů. K hlasovacímu lístku, který nesplňuje stanovené náležitosti, se bez dalšího nepřihlíží; věřitel nemá možnost vady odstranit.

Insolvenční zákon stanoví **počet členů VV** na tři až sedm, a to z důvodu lepší akceschopnosti, lepší spolupráce atd. Ideální je zvolit VV v počtu lichém, a to pro účely hlasování. Ve VV má každý člen jeden hlas (bez ohledu na výši pohledávky) a v případě rovnosti (parity) rozhoduje hlas předsedy. I v případě nedostavení se člena na schůzi VV nebo zdržení se hlasování člena VV je možné, aby tento byl usnášeníschopný, je-li přítomna alespoň nadpoloviční většina členů VV nebo náhradníků. Schůze věřitelů se může usnést, že kromě členů budou voleni také **náhradníci členů VV**, přičemž jeden člen může mít více náhradníků, kteří jej zastupují v pořadí určeném schůzí věřitelů při jejich volbě (§ 56 odst. 2 a § 58 odst. 3 IZ).

Důležitá úprava se týká **složení VV** podle povahy přihlášených pohledávek. Zákonným požadavkem je, aby nezajištění věřitelé měli ve VV stejný počet zástupců jako zajištění. Výjimkou je, když nikdo z nezajištěných věřitelů nemá zájem být členem VV nebo žádný z jimi navržených členů není zvolen. Pokud nezajištění věřitelé nemají zájem o práci ve VV, ztrácejí tak možnost vyjadřovat se k důležitým otázkám a většinou pak i nadále jen pasivně přejímají rozhodnutí VV.

Volbu členů VV a jejich náhradníků **potvrzuje insolvenční soud**, který je povinen posoudit způsobilost navržených členů k výkonu funkce a složení VV z hlediska zastoupení zajištěných a nezajištěných věřitelů. Členy VV ani náhradníky nemohou být osoby, které se svým zvolením nesouhlasí; dále pak osoby, u kterých lze pochybovat o jejich nepodjatosti, a to s ohledem na vztah k dlužníkovi. Jde o osoby blízké, vedoucí zaměstnance, společníky s výjimkou akcionářů (pokud nepůsobí v orgánech dlužníka nebo nevlastní akcie v souhrnné hodnotě vyšší než desetina základního kapitálu) a osoby tvořící s dlužníkem koncern. Rozhodnutí soudu je vyhlášeno na schůzi věřitelů a proti rozhodnutí o potvrzení volby není odvolání přípustné; proti negativnímu rozhodnutí se lze odvolat. *Stane-li se členem VV nebo náhradníkem právnická osoba, oznámí neprodleně insolvenčnímu soudu fyzickou osobu která bude jejím jménem ve VV jednat – toto platí přiměřeně i pro případ, kdy se členem VV nebo náhradníkem stane finanční úřad (§ 59 IZ).*

U členů VV a jejich náhradníků se předpokládá alespoň základní znalost insolvenčního práva a orientace v ostatních právních předpisech, jež v rámci insolvenčního řízení připadají v úvahu tak, aby člen VV byl schopen se dostatečně orientovat v majetkových poměrech dlužníka a v průběhu řízení a aby byl schopen efektivně vykonávat svá práva a povinnosti v souladu s působností VV. Insolvenční zákon dává VV možnost využívat odborných služeb třetích osob nezbytných pro činnost věřitelského orgánu. Náklady na tyto služby však jdou k tíži členů VV a náhradníků, z majetkové podstaty je lze hradit jen se souhlasem

³ Zavinění zaměstnance je povinen prokázat zaměstnavatel. Byla-li však škoda způsobena také porušením povinností ze strany zaměstnavatele, odpovědnost zaměstnance se poměrně omezí. Výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinností, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek. Způsobil-li škodu také zaměstnavatel, hradí zaměstnanec jen poměrnou část škody podle míry svého zavinění. Odpovídá-li za škodu více zaměstnanců, hradí každý z nich poměrnou část škody podle míry svého zavinění (viz § 250 až 264 z.č. 262/2006 Sb.).

⁴ k institutu oddlužení viz také Informace - institut oddlužení po účinnosti revizní novely provedené zákonem, č.j. 294/2013 Sb.5827/14/7001-51100-050011 ze dne 26.2.2014

insolvenčního soudu. Soud zde však bude pečlivě zvažovat účelnost a přínos pro majetkovou podstatu (§ 60 IZ). Praxe však přináší poznatek, že tato možnost není využívána. V této souvislosti je na místě zdůraznit, že *za škodu nebo jinou újmu způsobenou porušením povinností nebo neodborným výkonem funkce člena VV nebo náhradníka, jímž je finanční úřad, odpovídá právě tento finanční úřad, nikoliv konkrétní zaměstnanec, jenž byl pověřen jednat jeho jménem ve věřitelském výboru.* Finanční úřad, resp. Generální finanční ředitelství jako zaměstnavatel může proti tomuto zaměstnanci uplatnit náhradu škody postupem dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, pokud zaměstnanec způsobil *zaviněným* porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, že finančnímu úřadu vznikla odpovědnost za škodu podle § 60 IZ.³ Stejně totéž platí o **pořádkové pokutě uložené insolvenčním soudem členovi nebo náhradníkovi věřitelského výboru**, kteří se bez řádné omluvy neúčastní jeho schůzí nebo jinak neplní své povinnosti (§ 81 IZ). Naopak ovšem také platí, že *náhrada nutných výdajů spojených s výkonem funkce člena VV nebo náhradníka a přiměřená odměna* nenáleží jednotlivému zaměstnanci, který jedná jménem finančního úřadu ve věřitelském výboru, ale tomuto finančnímu úřadu. Odměna člena věřitelského orgánu je příjmem státního rozpočtu.

Prozatímní věřitelský výbor

PVV pokrývá právní vakuum v určitých fázích insolvenčního řízení, v době, než dojde k ustanovení řádného VV, tj. před svoláním první SV a po jejím svolání, pokud soud nepotvrdil jí zvolený VV (§ 61, 62 IZ). Tehdy je soud oprávněn jmenovat PVV; není to však jeho povinnost. Navrhne-li to však dlužník, přihlášený věřitel nebo předběžný správce, učiní tak soud neprodleně. Je-li to možné, soud jmenuje PVV z věřitelů zajištěných i nezajištěných.

První schůze věřitelů konaná po jmenování PVV rozhodne, zda PVV ponechá ve funkci jako celek či obmění některé jeho členy nebo zda zvolí zcela nový VV. Usnesení v tomto smyslu je však přijato pouze tehdy, hlasuje-li pro něj většina přítomných (či řádně zastoupených) zajištěných a nezajištěných věřitelů, hlasujících zvlášť. Potvrzením rozhodnutí SV soudem se končí činnost PVV a nadále v insolvenčním řízení působí VV.

Pokud na první schůzi věřitelů po rozhodnutí o úpadku nedojde ani ke zvolení VV, nebude soud ustanovovat PVV, ale po skončení SV přechází působnost VV na insolvenční soud, a to až do doby konání další SV svolané k volbě VV, která je však za tím účelem svolána pouze tehdy navrhne-li to správce anebo alespoň dva věřitelé, jejichž pohledávky činí desetinu přihlášených pohledávek.

Zánik funkce ve věřitelském výboru (§ 63 a § 64 IZ)

Způsoby zániku funkce jsou odvolání, odstoupení, ukončení účasti:

- V případě **odvolání** člena nebo náhradníka VV se jedná o oprávnění soudu ex offio nebo o právo věřitelů. Členové a náhradníci VV navržení nezajištěnými věřiteli se odvolávají hlasy nezajištěných věřitelů; obdobě členové a náhradníci VV navržení zajištěnými věřiteli se odvolávají hlasy pouze těchto věřitelů. Odvolání potvrzuje insolvenční soud; jeho rozhodnutí se nedoručuje. O odvolání celého věřitelského výboru nebo některých jeho členů a náhradníků může také i bez návrhu rozhodnout insolvenční soud (z důležitých důvodů, zejména při porušování nebo zanedbávání povinností).
- Člen VV nebo jeho náhradník může ze své funkce kdykoli **odstoupit**, a to bez uvedení důvodů. Jde o jednostranný úkon, který musí učinit písemně oznámením

insolvenčnímu soudu. Na místo odstoupivšího člena nastoupí jeho náhradník; na místo tohoto náhradníka bude doplňující volbou určen nový náhradník.

- Pokud dojde v průběhu insolvenčního řízení k **převodu nebo přechodu** přihlášené pohledávky, insolvenční soud na základě návrhu věřitele a písemného souhlasu nabyvatele rozhodne o tom, že místo původního věřitele vstupuje do insolvenčního řízení nabyvatel jeho pohledávky (§ 18 IZ). Pokud je nabyvatelem pohledávky pouze jedna osoba, dojde současně i k přechodu členství ve VV.

IZ upravuje i řešení situace, kdy **počet členů VV poklesne pod usnášeníschopné minimum** (§ 66 IZ); tehdy se funkce VV až do vyřešení situace novou nebo doplňující volbou ujímá insolvenční soud. *Úkony, které soud provádí jako VV, tak musí být výslovně označeny.*

Zástupce věřitelů (§ 68 IZ)

Není-li volba VV povinná, může SV zvolit zástupce věřitelů a jeho náhradníka. Vše co se týká VV, pro něj platí obdobně. Zástupce věřitelů může být ustanoven namísto VV zejména v nepatrném konkursu nebo při oddlužení (§ 56 odst. 3 IZ).

Činnost věřitelského výboru

Základní povinností členů a náhradníků VV je chránit společný zájem věřitelů jako zájem nadřazený jejich jednotlivým zájmům; tím však není dotčeno zvláštní postavení některých věřitelů (se zajištěnou pohledávkou). Hlavním kritériem je společný zájem, tj. řídit svou činnost a postupovat při ní tak, aby spolu s insolvenčním správcem a soudem naplnil hlavní účel insolvenčního řízení, tj. řešení úpadku dlužníka tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnickových věřitelů či řešení oddlužení dlužníka. Členové VV musí vystupovat nestranně a s odbornou péčí.

VV vykonává svou činnost jako sbor, tzn. jednotlivá stanoviska členů VV je třeba bedlivě zvážit a vyvážit společné rozhodnutí. VV si volí z členů svého **předsedu**, který svolává a řídí jeho schůze. Nepodaří-li se VV opakovaně zvolit předsedu, určí ho z řad členů VV insolvenční soud.

Písemnost určenou věřitelskému výboru insolvenční soud doručuje do datové schránky jeho předsedy. Není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, předá písemnost doručujícímu orgánu k doručení na adresu pro doručování jeho předsedy. Jestliže o to věřitelský výbor požádá, insolvenční soud předá písemnost k doručení na jinou adresu v České republice, kterou věřitelský výbor sdělil insolvenčnímu soudu. Na jinou adresu nebo elektronickou adresu lze doručovat jen tehdy, nelze-li doručovat do datové schránky. Pro **doručování věřitelskému výboru** platí § 78 odst. 1 IZ obdobně.

VV se schází z vlastní iniciativy nebo jej svolá insolvenční soud anebo insolvenční správce. Rozhoduje většinou hlasů svých členů s tím, že nepřítomné členy zastupují jejich náhradníci; má-li člen VV více náhradníků (§ 56 odst. 2 IZ), zastupují jej v pořadí určeném schůzí věřitelů při jejich volbě. Při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy. Usnášet se VV může jen tehdy, je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů nebo jejich náhradníků. Připouští-li to povaha některé z činností, může VV jejím provedením nebo prováděním pověřit některého ze svých členů nebo jeho náhradníka.

Členové a náhradníci věřitelského výboru se mohou ve věřitelském výboru dát na své nebezpečí zastoupit kteroukoliv fyzickou osobou, která má způsobilost k právním úkonům v

plném rozsahu; nejde-li o advokáta, může tento zástupce jednat jediné osobně. Náklady, které jim tím vzniknou, platí ze svého.

Ust. § 58 odst. 2 písm. a) až i) IZ upravuje působnost VV a je zde uveden výčet činnosti, nikoli však taxativně. Dle konkrétního průběhu insolvenčního řízení lze, a to pouze v souvislosti s ním, činit i jiné úkony. Významné je oprávnění VV nahlížet do dlužníkových písemností, účetnictví a daňové evidence, a to ve stejném rozsahu jako insolvenční správce. Velký význam má také možnost rozhodnout o ověření řádné nebo mimořádné účetní uzávěrky auditorem. Schůze věřitelů si však může rozhodnutím přisvojit určité pravomoci VV (viz § 46 odst. 1 IZ).

Význam věřitelského orgánu se projeví při úkonech, kdy je nutný jeho souhlas. V souvislosti s tím je nutné se zmínit o povinnostech insolvenčního správce. Věřitelskému výboru poskytuje insolvenční správce součinnost, na jeho žádost se účastní jednání VV a nejméně jednou za tři měsíce předkládá věřitelskému orgánu a insolvenčnímu soudu písemnou zprávu o stavu insolvenčního řízení.

Z hlediska působnosti VV a základních zásad jeho činnosti lze uvést, že k běžné činnosti náleží posouzení zpráv o činnosti insolvenčního správce, kdy VV může tuto zprávu vzít na vědomí, ale v případě, že obsahuje i výčet nákladů správce na udržování majetkové podstaty, je nutné udělit v této věci souhlas. V praxi je tento jev velmi častý. Není striktně oddělována zpráva o činnosti (zjišťování majetku, jeho stav, možnost zpeněžení, časová náročnost, zaměstnanost apod.) od samotných nákladů insolvenčního správce na udržování majetkové podstaty; tyto dva okruhy se totiž prolínají. Nákladem, který bude insolvenční správce čerpat z majetkové podstaty bude např. parkovné, nákup kolků, bude-li v rámci a pro insolvenční řízení vyřizovat úřední záležitost, ale nákladem bude také zajištění chodu obchodního závodu (plnění smluv na dodávky energie, telekomunikační služby, provoz autoparku, dodržování bezpečnostních předpisů apod.). VV tedy dává souhlas všude tam, kde je to v jeho kompetenci, tj. k nákladovým položkám, které zatěžují majetkovou podstatu.

IZ však, a to kogentně, stanoví, kdy je **souhlas věřitelského orgánu povinný**, a to u následujících úkonů:

- **Náklady** na činnosti, ke kterým je insolvenční správce povinen ze zákona nebo podle rozhodnutí soudu, jsou zahrnuty v jeho odměně a nese je ze svého. Výjimečně může splnění těchto činností zadat třetím osobám, a to na účet majetkové podstaty. K tomu je nutný souhlas VV a insolvenčního soudu. Věřitelé jsou oprávněni se souhlasem insolvenčního soudu na základě rozhodnutí věřitelského výboru **poskytnout insolvenčnímu správci zálohu k úhradě jeho výdajů**, a to i opětovně. Při poskytnutí zálohy se určí podmínky jejího vyúčtování; určit lze též účel, na který má být záloha vynaložena. **Náklady insolvenčního správce spojené s využitím právních, ekonomických a jiných specializovaných odborníků** lze hradit z majetkové podstaty, jen je-li jejich využití účelné vzhledem k rozsahu a náročnosti insolvenčního řízení a jsou-li předem schváleny věřitelským výborem (§ 39 IZ).
- **Incidenční spory** (§ 162 odst. 2 IZ) – v těchto sporech lze uzavřít i smír, o kterém soud rozhodne usnesením. Insolvenční soud smír schválí pouze tehdy, je-li k němu dán souhlas věřitelského výboru. Ten zde musí posuzovat výhodnost pro majetkovou podstatu.
- VV **schvaluje výši odměny znalce** ustanoveného soudem podle § 153 IZ; nedojde-li ke schválení odměny do 15 dnů po ustanovení znalce, schvaluje jeho odměnu

insolvenční soud (§ 154 IZ).

- **Vyloučení věci z majetkové podstaty** k návrhu insolvenčního správce (§ 227 IZ) - insolvenční správce může kdykoli v průběhu řízení vyjmout věci (práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty) - neprodejné věci, nedobytné pohledávky apod. - z majetkové podstaty. Může tak učinit pouze se souhlasem věřitelského výboru a insolvenčního soudu. Uplatnit vyloučení věci může i dlužník. V tomto případě se však VV k věci pouze vyjadřuje, souhlas k dalšímu postupu se nevyžaduje. Podmínka souhlasu VV neplatí také pro nepatrný konkurs (§ 315 IZ).
- **Dohoda o vypořádání společného jmění manželů po prohlášení konkursu nebo schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty na návrh jednoho z manželů** (§ 271 odst. 2 IZ) – dohodu uzavírá insolvenční správce a schvaluje soud. Ten ji však neschválí, je-li v rozporu s právními předpisy, nebo jestliže s ní nesouhlasil VV. Podmínka souhlasu VV neplatí pro nepatrný konkurs (§ 315 IZ).
- VV vyslovuje **souhlas se způsobem zpeněžení majetkové podstaty** podle § 286 IZ. O způsobu zpeněžení majetkové podstaty rozhodne se souhlasem věřitelského výboru insolvenčního správce (viz také § 288 IZ).
- **Zpeněžení majetku sepsaného v majetkové podstatě veřejnou dražbou** (§ 287 odst. 2 IZ) je dražebníkem provedeno na návrh insolvenčního správce. Smlouva o provedení dražby se však stane účinnou až poté, co je schválena věřitelským výborem. Tato forma zpeněžení je považována za transparentní. Negativem je a zřejmě nadále i bude, že je časově náročná a nákladná. Mnohdy ani nevede ke kýženému cíli (tj. co nejvyšší zisk), neboť dražitelé úmyslně nedraží a vyčkávají, protože opakovaná dražba snižuje vyvolávací cenu (§ 49 zákona 26/2000 Sb.). V některých případech tak může dojít k neúměrným průtahům.
- **Prodej mimo dražbu** (§ 289 IZ) – zpeněžení majetku dlužníka mimo dražbu (tj. přímo „z volné ruky“) může insolvenční správce uskutečnit pouze se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru. Praxe přinesla změny v náhledu insolvenčních soudů na tuto formu. Zatímco zpočátku, tj. po účinnosti IZ insolvenční soudy nejprve odmítaly udělovat souhlas a trval na dražbách, postupem času se dospělo k názoru, že na této formě není nutné striktně trvat, je-li dostatečně odůvodněn návrh na prodej mimo dražbu. Dražba je považována za časově náročnou, drahou s menším přínosem do majetkové podstaty než je očekáváno.
- **Povolení částečného rozvrhu** (§ 301 odst. 1 IZ) - umožňuje-li to stav zpeněžení majetkové podstaty, insolvenční správce kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení navrhne insolvenčnímu soudu, aby povolil částečný rozvrh; s jeho návrhem musí souhlasit věřitelský výbor. V návrhu musí uvést, které pohledávky mají být v částečném rozvrhu uspokojeny a do jaké výše.

VV je dále mimo jiné oprávněn **navrhnout** insolvenčnímu soudu **svolání schůze věřitelů** (§ 47 IZ), **navrhnout předvolání dlužníka nebo osoby jednající za dlužníka k výsledku** a k podání prohlášení o majetku a klást předvolanému otázky (§ 214, § 215 IZ), **požadovat ocenění položek soupisu majetkové podstaty znalcem** (za předpokladu, že to VV také finančně zajistí; § 219 IZ), **rozhodnout, že insolvenční správce podá odpůřčí žalobu** (§ 239 IZ), **požádat insolvenčního správce o podání dílčí zprávy o průběhu zpeněžování majetkové podstaty** (§ 300 IZ),

Činnost VV při reorganizaci

- **právní jednání, která mají z hlediska nakládání s majetkovou podstatou a její správou zásadní význam**, činí dlužník s dispozičními oprávněními jen se souhlasem věřitelského výboru. Porušení této povinnosti má za následek odpovědnost dlužníka za škodu nebo jinou újmu, kterou tím věřitelům nebo třetím osobám způsobil; členové statutárního orgánu dlužníka za takto způsobenou škodu nebo jinou újmu ručí společně a nerozdílně (§ 330 odst. 2 IZ).
- souhlas věřitelského výboru je nutný při **uspokojování pohledávek vedoucích zaměstnanců dlužníka**, které vznikly po povolení reorganizace. Výši určí insolvenční správce a VV udělí souhlas (§ 330 odst. 4 IZ).
- právní jednání, kterým dlužník s dispozičními oprávněními po povolení reorganizace **odmítne přijetí daru nebo dědictví** bez souhlasu věřitelského výboru, je neplatný; totéž platí, jestliže dlužník **uzavře** bez souhlasu věřitelského výboru **dohodu o vypořádání dědictví**, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl (§ 330a IZ).
- po povolení reorganizace může dlužník s dispozičními oprávněními vykonávat **práva, která podle ustanovení § 253 až § 260 IZ náleží insolvenčnímu správci**, jen se souhlasem věřitelského výboru (§ 330a IZ).
- insolvenční soud může na návrh VV nebo i bez návrhu zakázat dlužníku s dispozičními oprávněními **nakládat s majetkovou podstatou** nebo může toto oprávnění omezit (§ 332 IZ).
- příslušnému orgánu dlužníka je zachováno i po povolení reorganizace právo **jmenovat nebo volit a odvolávat členy statutárního orgánu** dlužníka. K účinnosti rozhodnutí se vyžaduje souhlas VV (§ 333 odst. 2 IZ).
- **zanikne-li funkce statutárního orgánu dlužníka** a není-li postupem podle zvláštního právního předpisu jmenován nebo zvolen do 30 dnů nový, zvolí ho věřitelský výbor (§ 333 odst. 3 IZ).
- věřitelský výbor **kontroluje provádění reorganizačního plánu** dlužníkem s dispozičním oprávněním, a to způsobem uvedeným v reorganizačním plánu. K tomu je oprávněn vyžadovat zprávy insolvenčního správce; pravidelně je insolvenční správce podává každé tři měsíce (§ 355 odst. 1 IZ).
- VV si může předem **vyhradit, že některá právní jednání**, mající zásadní význam, může dlužník uskutečnit jen s jeho předběžným souhlasem, a to i tehdy, nejsou-li uvedena v reorganizačním plánu (§ 355 odst. 2 IZ).
- VV je oprávněn **navrhnout insolvenčnímu soudu opatření** k odstranění nedostatků, které zjistil, včetně opatření, které vedou k ukončení reorganizace (§ 355 odst. 3 IZ).
- VV má právo podat **odvolání do rozhodnutí insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs** (§ 363 odst. 2 IZ).

Činnost VV při oddlužení

Ustanovení insolvenčního zákona o oddlužení neobsahují zvláštní pravidla o věřitelských orgánech; použijí se tedy ustanovení obecná. *Volba VV není při řešení úpadku oddlužením povinná, namísto VV může být zvolen zástupce věřitelů.*

Praxe ukazuje, že pokud pasivita věřitelů v jiných formách úpadku má vzrůstající tendenci, u oddlužení je pasivita nejvýraznější. Nicméně je věřitelský orgán ve formě výboru nebo zástupce věřitelů i zde nutné zvolit, i když v mnoha případech pak vykonává tuto činnost soud.

VV je také povinně soudem předvoláván k jednání, na němž se řeší námitky věřitelů uplatněné proti povolení oddlužení (§ 403 IZ).

Pokud je rozhodnuto o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, je činnost VV stejná jako v případě prohlášení konkursu.

Pokud je rozhodnuto o schválení oddlužení splátkovým kalendářem, jsou práva a povinnosti modifikovány, a to právě s ohledem na specifikum splátkového režimu. Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání, a vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců, neurčí-li insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení jinou dobu předkládání.

Význam VV se projevuje při **zrušení schváleného oddlužení**. Insolvenční soud schválené oddlužení za zákonem stanovených podmínek zruší. Učiní tak však až poté, co věc projedná za účasti dlužníka, insolvenčního správce, VV a věřitele, který zrušení navrhl (§ 418 odst. 3 IZ).⁴

Mgr. Petr Taranda
ředitel odboru